

Budskaberne fra ProSilva ekskursion på Sorø distrikt, 6.2.09, Sammenfattet af Christian Nørgård Nielsen (CNN)

Fra de 3 bevoksninger oplevede jeg sammenlagt følgende budskaber

Bøgedyrkning

- På Sorø kan man etablere en tilstrækkelig naturforyngelse med stærk dominans af bøg og varierende forekomst af ær. Asken blev alvorligt græsset i de viste bevoksninger.
- På Sorø foretrækker man imidlertid at gennemføre en jordbearbejdning (altså selvforyngelse), hvorved plantetallet bliver meget højt, foryngelsen bliver homogen og næsten komplet
- En væsentlig årsag til at tilstræbe et højt og fladedækkende plantetal – helst af ren bøg – evt. med nedskæring af ær og krukker – er at udnytte naturautomationen til optimering af bevoksningens kvalitet. I en sammenligning af udrensede og ikke-udrensede bøgeparceller havde det vist sig, at tvege-andelen og tvege-udviklingen var mindst i de ikke-udrensede parceller. Samtidigt var diameteren blandt de ”dominerende” træer vist nok upåvirket af udrensning – om end definitionen af ”dominerende” var uklar. Således var der en stærk tendens til at udrensning for tveger og krukker, blot gav plads for ny udvikling af krukker og tveger. Denne kvalitetsorienterede anvendelse af naturautomation kræver imidlertid en forholdsvis ensartet og homogen opvækst. Naturautomationen består i denne situation i, at lade den horisontale konkurrence mellem nabotræer mindske udviklingen af sidegrene, hvorigennem en tidlig opsplittning af bøgens krone med dominerende sidegrene/tveger blev forhindret.
- Jimmy Enevoldsen påpegede at der er grænser for, hvor længe bevoksningen kan efterlades urørt. Sene indgreb forsinker diameterudviklingen og forringer enkelttræ-stabiliteten (H/D-forhold). Ved forsinket indgreb kan der opstå ustabilitet efter hugst.
- Distriktet ville fortsætte med undersøgelser af hvor længe man bør udskyde de første indgreb. Der var en generel opfattelse af, at når man først begynder at selektare de dårligste træer væk, så er det næsten ”skruen uden ende” idet der i alle følgende hugster ofte er fornyet behov for fjernelse af dårlige individer. CNN’s personlige samtaler med flere deltagere viste, at der var en meget udbredt forståelse for betydningen af ”forstlig udvisning” forud for hugster i løvtræ. Udvisningen kan også foretages af træede skovarbejdere.
- Tidspunktet for foryngelsens iværksættelse (hhv. ignorering/forkastelse af ”for tidlig” naturforyngelse) blev diskuteret i lyset af økonomisk optimering af den gamle bevoksningsafvikling. Endvidere hvor stærkt og hvornår skærmen lysnes stærkt, under hensyn til risikoen for mislykket spiring og græsinvasion

Dyrkning af ær

- I tredje bevoksning fandtes en større holmevis foryngelse af ren ahorn samt overgangszoner med blanding af ær og bøg. Denne foryngelse kom efter stormfald i 1999. Ær-grupperne var netop blevet udrensede til en par meters afstand mellem træerne. Hugsten af ær blev drøftet. Staun påpegede at ærens tilvækst kulminerer tidligt og anbefalede at udnytte dette potentiale og understøtte dette via tidlige og regelmæssige hugster. Jens Peter Skovsgård berettede fra tre hugstforsøg i ær, at der blandt de dominerende træer ingen forskel mellem hugstgrader blev fundet i diameteren. Opridsning af plustræer blev foreslået af JPS. Jimmy E. gjorde opmærksom på de punktvis meget høje priser for ær (finer begynder med 1000€, vimmer ved 5000€).

Bevoksningsstruktur

- Bevoksningsstrukturen blev nævnt flere gange. CNN påpegede at vedkvaliteten i høj grad blev påvirket af struktur og plejeintensitet. Distriktet og andre deltagere påpegede vigtigheden af en komplet og vellykket kultur.
- På Sorø afviste man en overgang til gruppevis plukhugst i bøg (skovudviklingstype 12, 13, 14). Af en sådan drift forventede man sig forringet kvalitet og behov for stærkt øget plejeintensitet. Med fokus på driftsøkonomi mente man at have opnået det optimale driftssystem med skærmforyngelse og homogen bevoksningsstruktur.
- I øvrigt var der enighed blandt deltagerne (herunder Bo Larsen) om, at den fremviste dyrkning på Sorø med en-etagerede strukturer faldt ind under betegnelsen ”naturnær skovdrift”.

Blandingsbevoksninger

- Afslutningsvis blev fordele og ulemper ved at arbejde med blandinger diskuteret. Der var meget delte meninger.
- Distriktet fremførte at man – når muligt – foretrak rene bølgebevoksninger af hensyn til optimal udnyttelse af naturautomation og ensartet vækst.
- CNN fremførte – baseret på videnskabelig litteratur – at blandinger ofte giver anledning til nedsat vedkvalitet, dels fordi højdevæksten ofte ikke følges ad, hvilket giver grove grene i den hurtigst voksende art og dels fordi arterne har forskellige horisontale konkurrencestyrker, hvilket også giver øget knastudvikling i de(n) stærkeste arter.
- CNN fremførte også at man, ligesom med risikospredningen på træmarkederne, nu også måtte se en stor træartsdiversitet som et aktiv i relation til følger af klimaændringer. Imidlertid fremførte CNN at denne risikospredning via stor træartsdiversitet udmærket kunne realiseres i større træartsrene holme eller bevoksninger (grovmasket risikospredning).
- Bo Larsen anbefalede derimod at gennemføre træartsblandinger i den enkelte bevoksning, således at bevoksningerne som enhed overlevede hvis en enkelt træart blev ramt af klimaskader. Dette er i overensstemmelse med Bo Larsens skovudviklingstyper (finmasket risikospredning).
- Hertil bemærkede Jens Peter Skovsgaard, at man i så fald fik store bevoksningsarealer med hullede bevoksninger, hvilket ville forringe kvalitetsudviklingen på omfattende arealer. JPS ville foretrække at evt. klimaskader var koncentreret i udvalgte bevoksninger – og altså på en begrænset areal – hvilket også medførte en rationel rådighed over disse arealer i træartsvalg etc. I øvrigt ville de driftstekniske omkostninger ved at høste klimaskadede træer spredt ud på et stort areal være meget større sammenlignet med koncentreret høst i holme eller bevoksninger.
- Niels Bjerg glædede sig over tilstedeværelse af spredte individer af ær og ask og anså dette for en skovdykningsmæssig berigelse.
- CNN fremførte at blandinger fungerer bedst i dogmatisk naturnære bevoksninger (gruppevis uensaldrende bevoksninger), men at der naturligvis kan være gode årsager til blanding også i en-etagerede strukturer – blot medfører det altid et øget behov for omkostninger til bevoksningspleje. Tilstedeværelse af frøtræer til fremtidig fleksibilitet i natur- og selvforyngelsen bør nok få større vægt i fremtidens skovdyrkning.
- Alt i alt var der ikke nogen klar konsensus vedr. anvendelsen af blandinger.

Jeg er bevidst om at mange vigtige diskussionsbidrag ikke er specifikt nævnt i denne sammenfatning. Jeg vil derfor gerne opfordre andre deltagere i ekskursionen til at komplementere dette ”referat”.

Christian Nørgård Nielsen

